

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ)

Α΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΒΙΩΜΑΤΑ, ΕΜΠΕΙΡΙΕΣ, ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

(Επισημαίνεται ότι οι απαντήσεις που προτείνονται για τα θέματα είναι ενδεικτικές. Κάθε άλλη απάντηση, κατάλληλα τεκμηριωμένη, θεωρείται αποδεκτή.)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

A1. (μονάδες 15)

- α. Σωστό
- β. Λάθος
- γ. Λάθος
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

A2. (μονάδες 10)

Στην πρώτη περίπτωση τα εισαγωγικά χρησιμοποιούνται, για να δηλώσουν τη μεταφορική σημασία με την οποία χρησιμοποιείται η λέξη «προστατεύσει» ως ενέργεια της φιλίας. Η λειτουργία της γλώσσας είναι μεταφορική, καθώς η φιλία κυριολεκτικά δεν είναι δυνατόν να μας προστατεύσει από την κατάθλιψη.

Στη δεύτερη περίπτωση, η φράση τίθεται σε εισαγωγικά, γιατί πρόκειται για το όνομα, τον τίτλο του επιστημονικού περιοδικού, ενώ αναφέρεται και στο γλωσσικό περιβάλλον της πρότασης στην οποία ανήκει η φράση.

A3. (μονάδες 25)

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Κειμενικό είδος που ζητείται: μαθητικό άρθρο δημοσιευμένο σε σχολική ιστοσελίδα

Στοιχεία που υπηρετούν το επικοινωνιακό αυτό πλαίσιο:

- τίτλος
- αφόρμηση από την επικαιρότητα
- αναφορική λειτουργία της γλώσσας
- απλό και οικείο ύφος λόγου

αξιοποίηση γ', α' ενικού και α' πληθυντικού ρηματικού προσώπου

Περιεχόμενο:

Θετικά αξιολογείται:

- η ικανότητα του/της μαθητή/μαθήτριας να εκφράζει τεκμηριωμένα, με σαφήνεια και ακρίβεια την προσωπική του/της θέση για το θέμα
- η αξιοποίηση και ο μετασχηματισμός των ιδεών του μη λογοτεχνικού κειμένου.

Ενδεικτικοί άξονες απάντησης:

- Διαχωρισμός και διαφοροποίηση διαδικτυακού «φίλου»/ακολούθου από τον πραγματικό φίλο:
 - επιφανειακότητα και εφήμερος χαρακτήρας διαδικτυακών σχέσεων
 - κίνδυνος παραπλάνησης και απόκρυψης στοιχείων πραγματικής ταυτότητας
 - εντυπωσιασμός και εγωιστική επιθυμία προβολής σε αντιδιαστολή με τον ανιδιοτελή χαρακτήρα της αληθινής φιλίας κ.ά.
- Τονισμός της σημασίας ουσιαστικών φιλικών δεσμών για τη ζωή ενός ανθρώπου
 - ικανοποίηση βαθύτερης ανάγκης για επικοινωνία, έκφραση συναισθημάτων και σκέψεων, ονείρων και φόβων
 - κάλυψη βασικών συναισθηματικών αναγκών, όπως η αμφίδρομη ανάγκη για αγάπη, στοργή, αφοσίωση, αποδοχή, κατανόηση
 - αντιμετώπιση δυσκολιών/συμπαράσταση, υποστήριξη, καθοδήγηση, τόνωση αυτοπεποίθησης
 - αντίδοτο στη μοναξιά, κοινωνικοποίηση
 - ολοκλήρωση προσωπικότητας, ηθική βελτίωση, αυτογνωσία
 - συμβολή στη μακροζωία και την ευζωία κ.ά.

B1. (μονάδες 15)

Ο/Η μαθητής/μαθήτρια ως αναγνώστης/αναγνώστρια μπορεί, αναλύοντας τα δεδομένα του κειμένου, να εντοπίσει και να καταγράψει τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του ενός εκ των τριών φίλων, του Ηλία, ο οποίος σε μικρή ηλικία:

- ήταν μικρόσωμος και ασθενικός
- φορούσε γυαλάκια
- είχε κατάμαυρα πυκνά κατσαρά μαλλιά,
- είχε πελώρια άδολα και πανέξυπνα μάτια,
- είχε βλέμμα λυπημένο και εκφραστικό κλπ.

Επίσης, να σκιαγραφήσει τον χαρακτήρα του τόσο σε νεαρή ηλικία όσο και σε μεγαλύτερη:

- κρατούσε αμυντική στάση, καθώς οι μειωμένες σωματικές του δυνάμεις δεν του επέτρεπαν να προβάλλει αντίσταση και να αποκρούει εύκολα (σ)τις επιθέσεις των μεγαλόσωμων ταραξιών του σχολείου (υφίστατο την κακομεταχείριση του Καρφίτσα και του υπασπιστή του)
- δεν εμπιστευόταν τους ανθρώπους και δεν εξέφραζε τα συναισθήματά του εύκολα με λόγια (...να αποδειχτούμε χειρότεροι;)
- ήταν εσωστρεφής και μόνον μέσα από το βλέμμα του μπορούσε κάποιος να κατανοήσει τα συναισθήματα και τους προβληματισμούς του (μόνο σε κάποιες έκτακτες περιπτώσεις..., το βλέμμα του Ηλία σε σημάδευε λυπημένο και ιδρυματικό, στα όρια της απελπισίας)
- αναζητούσε την προστασία έμπιστων φίλων (Μ' εκείνο το βλέμμα, ο Ηλίας μάς ζητούσε να τον προστατεύσουμε)
- ένιωθε ευγνωμοσύνη για την αγάπη και τη φροντίδα των άλλων (Ένιωθε φυσικά ευγνωμοσύνη,...)
- διατηρούσε χαμηλούς τόνους και κρατούσε μία παθητική στάση, η οποία διευκόλυνε την ανάπτυξη φιλικών δεσμών και μείωνε τις εγωιστικές συμπεριφορές των άλλων (Η παθητικότητα του Ηλία εμπόδιζε τον εγωισμό μου να συγκρουστεί με τον εγωισμό του Αντρέα) κ.ά.

B2. (μονάδες 10)

Ο/Η μαθητής/ μαθήτρια μπορεί να επιλέξει δύο, για καθένα, από τα/τους ζητούμενα/-ους εκφραστικά μέσα/εκφραστικούς τρόπους που εντοπίζει στο κείμενο.

Παρομοιώσεις:

- Μαλλιά που κάθονταν σαν φωλιά πουλιού από πλεγμένα κλαδάκια ή*
- σαν ένα μαξιλαράκι από αφρολέξ πάνω από το κεφάλι του*
- *τα μάτια του ήταν μαύρα κι αυτά σαν τα μαλλιά του*
- *η παθητικότητα του Ηλία μας αφόπλιζε και μας συσπείρωσε γύρω του, όπως τους πρωτόγονους η φωτιά*

Μεταφορές:

-να σπιθίζουν έξυπνα (τα μάτια)

- ένα σκυλίσιο βλέμμα

-κολλητοί φίλοι

- φιλική μας εταιρεία κ.ά.

B3 (μονάδες 25)

Να επιλέξεις ένα από τα δύο ακόλουθα θέματα παραγωγής λόγου. Να καταγράψεις τις απαντήσεις σου σε ένα κείμενο 100-150 λέξεων.

1. Θέμα αναγνωστικής ανταπόκρισης

Η φιλική σχέση που περιγράφεται στο Λογοτεχνικό κείμενο έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Ξεκίνησε από την προστασία που παρείχαν στον Ηλία ο αφηγητής και ο Αντρέας από τον μεγαλόσωμο Καρφίτσα και τον υπασπιστή του, τον Καμπουράκη. Επίσης, κύριο χαρακτηριστικό της είναι η διάρκεια, καθώς διατηρήθηκε έως τον χρόνο της αφήγησης της ιστορίας (Παραμείναμε φίλοι επιστήθιοι φίλοι, κολλητοί, επί όλα αυτά τα χρόνια, σχεδόν μέχρι σήμερα, που ο μεγαλύτερος από τους τρεις μας, ο Αντρέας, θα πρέπει να έχει μπει στα σαράντα οκτώ). Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι η αντιστροφή των ρόλων με τον χρόνο, καθώς ο Ηλίας ήταν αυτός που προστατεύει τη σχέση της φιλίας και τους δύο άλλους, ενώ στην αρχή συνέβη το αντίθετο (Μ' εκείνο το βλέμμα, ο Ηλίας μάς ζητούσε να τον προστατεύσουμε, πράγμα που είχαμε ήδη κάνει από μόνοι μας και συνεχίσαμε να κάνουμε ως το τέλος... Και μολονότι η τριάδα μας συνεχίστηκε με βάση την προστασία του Ηλία, στο τέλος κατάλαβα ότι ήταν αυτός που μας προστάτευε και συγκρατούσε τη φιλική μας εταιρεία ενωμένη και αδιάσπαστη). Στη συγκρότηση αυτής της δυνατής και ανθεκτικής στον χρόνο φιλικής σχέσης λειτούργησε καταλυτικά ο Ηλίας, καθώς το αρχικό κοινό ενδιαφέρον του αφηγητή και του Ανδρέα ήταν η προστασία του, επειδή ήταν μικρόσωμος και αδύναμος. Όμως, τελικά, η παθητικότητα του Ηλία λειτούργησε πυροσβεστικά και εξισορροπητικά στον εγωισμό των άλλων δύο φίλων, ώστε η φιλική σχέση να παραμείνει αδιάσπαστη και ενωμένη, όπως χαρακτηριστικά τονίζεται με την τελευταία παρομοίωση.

2. Θέμα δημιουργικής γραφής

Ενδεικτικοί άξονες διόρθωσης:

Ο/η μαθητής/μαθήτρια αναδιηγείται όλα τα γεγονότα που συνέβησαν στην αυλή του σχολείου, αλλά αυτή τη φορά από την πλευρά του Ηλία.

Η παραγωγή γραπτού λόγου, εφόσον πρόκειται για επιστολή (σε φιλικό ύφος), θα λαμβάνει υπόψη:

-Τη δομή: απαιτείται ανάλογη προσφώνηση και αποφώνηση

-Το ύφος: οικείο/ άμεσο/ προσωπικό, ενδεχομένως και εξομολογητικό

-Τη γλώσσα: αναφορική ή/ και ποιητική λειτουργία, αποδεκτό το λεξιλόγιο της νεανικής ιδιολέκτου ή/και με στοιχεία προφορικού λόγου.